

Ficove a Čislákové vypustené balóny

Minister zdravotníctva Viliam Čislák sa nedávno vyjadril, že do začiatku najbližších parlamentných volieb na jar 2016 bude schválený buď ústavný zákon o zákaze zisku zdravotných poisťovní alebo projekt jedinej zdravotnej poisťovne. Poradil mu to jeho šéf – premiér Robert Fico. Opätovne tak vypustili balóny, ktoré majú pred voľbami zastrieť ľudom oči pred rôznymi ne hospodárnymi nákupmi a kauzami v rezorte a neschopnosťou ministerstva a vlády riešiť skutočné problémy slovenského zdravotníctva. Voliči majú na chvíľu zabudnúť na veľký neporiadok, ktorý panuje v našom zdravotníctve, respektíve majú hľadať vinu v „zlých“ súkromných poisťovniach, ktoré dosahujú „zlý“ zisk.

Fico s Čislákom zároveň verejnosti podsúvajú nevyargumentovanú myšlienku, že najlepším riešením pre slovenské zdravotníctvo je systém s jedinou štátnou poisťovňou, prípadne so zakázaním vyplácania si zisku pre zdravotné poisťovne. Kalkulujú pri tom aj s tým, že voliči už určite zabudli, ako unitárna Národná poisťovňa a jej Fond zdravotného poistenia, jej nasledovníčka VŠZP ešte za čias jej právnej formy ako verejnoprávnej inštitúcie, ale aj po transformácii na akciovú spoločnosť [zle hospodárila](#), ako [neplatila](#) a koľko státisícov eur [dlžila poskytovateľom](#) zdravotnej starostlivosti a koľkokrát jej musel [štát finančne pomáhať](#), [ochraňovať pred exekúciami](#) a hroziacim konkurzom v dôsledku [nedostatočnej platobnej schopnosti](#).

Aj keby sme pripustili, že ide „len“ o marketingový predvolebný ťah, ktorý sa nakoniec nezrealizuje, hoci nájst medzi „nezávislými“ poslancami a nezávislými osobnosťami Obyčajných ľudí sedem hlasov na ústavný zákon proti zisku zdravotných poisťovní by sa vôbec nemuselo zdať také nepredstaviteľné, už aj len ďalšie živenie a rozvíjanie týchto tém bude prinášať výrazné hmatateľné negatíva pre Slovensko.

Jedným z najväznejších je strata dôvery investorov, najmä zahraničných, čo sa už viac rokov prejavuje v absencii záujmu zahraničných subjektov vstúpiť na slovenský trh so zdravotným poistením, pričom pred rokmi tu existoval reálny interes viacerých. Fico s Čislákom a predtým aj s Rašim a Zvolenskou tak bránili a bránia vstupu nových zdravotných poisťovní na trh, a ochraňujú tak súčasný nezdravý oligopol, a tým pádom aj zisky troch súčasných poisťovní, ktoré by intenzívnejšou súťažou na trhu pravdepodobne klesli.

Ďalšou konzekvenciou takéhoto konania vládnych politikov je, že akcionári súčasných súkromných zdravotných poisťovní sú v neistote a musia venovať veľa zbytočnej energie na to, aby si zabezpečili svoje investície. To môže mať za dôsledok napríklad vymýšľanie rôznych schém, ako si zaručiť vyplácanie odmeny za vložený kapitál aj pri predpoklade, že zisk bude zakázaný, alebo ak by hrozila unitarizácia zdravotného poistenia. Nakoniec, postupné splácanie „záväzkov voči akcionárom“ Dôvery v objeme vyše 400 mil. EUR mohlo byť aj dôsledkom ťaženia premiéra Fica proti zisku a súkromným poisťovniam.

Majitelia súkromných poisťovní budú musieť vynakladať neproduktívne úsilie a prostriedky na to, aby si najali drahých právnych poradcov a PR manažérov, aby jednak presviedčali verejnosť o škodlivosti týchto krokov vlády a prípadne boli pripravení na hroziace rôzne arbitráže a súdne spory. Namiesto toho mohli tieto zdroje využiť v prospech skvalitňovania služieb a nákupov zdravotnej starostlivosti pre svojich poistencov.

V neposlednom rade, v situácii nestability podnikateľského prostredia, neistoty a nedôvery nebudú súkromní akcionári poisťovní rozvíjať svoje podnikanie, nebudú ponúkať svojim klientom lepšie a nové služby, budú stagnovať a čakať ukrytí v zákope na pokoj zbraniam. A to sa bude diať pritom v tom lepšom prípade.

Neistota, nedôvera a nestabilita predražujú verejné služby a zvyšujú ekonomické renty pre vyvolených. Je to strata pre väčšinu občanov. Vplyv neistoty sa môže dokonca prevaliť aj do iných sektorov hospodárstva. Ale zostaňme v zdravotníctve. Ako asi budú rozmýšľať zahraniční investori zaujímajúci sa o postavenie a prevádzkovanie novej Univerzitnej nemocnice v Bratislave, keď sú z opodiaľ svedkami „križiackej výpravy“ pána Fica a spol. proti zisku a súkromným poisťovniam, ale napríklad aj proti talianskemu Enelu v Slovenských elektrárnach? Nie je vylúčené, že si do svojich ponúk pridajú rizikovú prirážku. Veď ťaženie v zdravotníctve nemusí skončiť pri poisťovniach.

A pritom, ak by Robertovi Ficovi a Viliamovi Čislákovi skutočne záležalo na tom, aby v regulovanom prostredí zdravotníctva charakteristickým obrovskou informačnou asymetriou zdravotné poisťovne dosahovali primeraný zisk, ktorý nepôjde na úkor napríklad horšej dostupnosti zdravotnej starostlivosti pre pacientov, tak sa mohli okrem iného zamyslieť nad možnosťami prísnejšej regulácie vyplácania zisku poisťovní.

V súčasnosti si akcionári poisťovní môžu vyplatiť dosiahnutý zisk za podmienky, že vytvoria dostatočné technické rezervy na úhradu plánovaných operácií pacientov, ktorí sú na čakacích zoznamoch. Keď opomenieme kritiku nedostatočnej kontroly Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, čo sa týka tvorby a vykazovania čakacích zoznamov zo strany poisťovní, do očí bije fakt, že podľa aktuálne platnej legislatívy sa čakacie zoznamy musia vytvárať momentálne iba pri vybraných pätnástich plánovaných výkonoch v troch okruhoch diagnóz (implantácia šošovky, kardiochirurgia a umelé kĺby), čo tvorí asi len desať percent všetkých plánovaných operácií. Zaujímavé je, že oproti rokom 2011 až 2013, kedy boli predmetom regulácie zisku „čakačky“ pri dvadsiatich výkonoch v šiestich skupinách diagnóz (napr. aj koronarografia, skriningová mamografia, liečba rádiojódom a operácie rázštepú), tento počet nedávno klesol, čo znamená pre zdravotné poisťovne, že budú musieť viazať potenciálne menšiu časť zo zisku na redukciu čakacích dôb, ergo budú si môcť potenciálne zo zisku viac vyplatiť.

Problémom je, že v slovenskom zdravotníctve sa reálne čaká na oveľa väčší počet operácií či vyšetrení, a to nielen v ústavnej, ale aj v špecializovanej ambulantnej starostlivosti, kde čakacie lehoty dnes nikto nesleduje a zdravotné poisťovne nie sú dostatočne motivované ich skracovať. Preto ak chcú premiér Fico a minister Čislák urobiť niečo v prospech pacientov, tak nech namiesto planých rečí o zákaze zisku a jednej zdravotnej poisťovni presadia postupné rozširovanie povinných čakacích zoznamov o ďalšie výkony a diagnózy, na ktoré dnes ľudia čakajú, čím by docielili, že značná časť zo zisku poisťovní, a v prípade dlhých čakačiek niekedy aj zisk celý, by sa musel použiť na riešenie situácie čakajúcich pacientov.

Dušan Zachar, analytik INEKO

INEKO realizuje projekt i-Health.sk, ktorý finančne podporuje zdravotná poisťovňa Dôvera a prevádzkuje portál nemocníc nemocnice.ineko.sk, ktorý finančne podporili o.i. aj zdravotné poisťovne Union a Dôvera.

Článok bol uverejnený 15.6.2015 v Denníku N.